

Tötterman

15.10.2025

315/04.01.00/2025

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kokous 16.10.2025

Asia: HE 116/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Yleistä lakiesityksestä

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta (H 116/2025 vp). Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Esityksellä selkiytettäisiin toimeentulotuen roolia viimesijaisena ja harkintaa vaativana etuutena. Toimeentulotuen hakijan velvollisuutta ilmoittautua työttömäksi kokoaikatyön hakijaksi vahvistettaisiin ja tästä pääsäännöstä poikkeamisen mahdollistavia tilanteita vähennettäisiin. Velvoite koskisi myös niitä toimeentulotuen saajia, jotka työskentelevät alle 30 viikkotuntia tai opiskelevat päätoimisesti saamatta opintotukea. Jos toimeentulotuen hakija ei ilmoittautuisi kokoaikatyön hakijaksi tai muuten hakisi ensisijaisia etuuksia, toimeentulotuen perusosaa voitaisiin alentaa 50 prosentilla. Mikäli työnhakija on toiminut työttömyysturvalain tarkoittamalla tavalla moitittavasti, voitaisiin tämän seurauksena myös nykyistä sujuvammin alentaa toimeentulotuen perusosaa. Toimeentulotuen perusosan tasoa ehdotetaan leikattavaksi 18 vuotta täyttäneiden yksin tai vanhempiansa kanssa asuvien henkilöiden osalta kolme prosenttia ja muiden 18 vuotta täyttäneiden osalta kaksi prosenttia. Lakimuutoksen jälkeenkin toimeentulotuen alentaminen ei saisi vaarantaa ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa ja toimeentuloa. Esityksellä tavoiteltaisiin julkisen talouden säästöjä ja se on osa pääministeri Petteri Orpon hallituksen toimeentulotuen kokonaisuudistusta koskevaa kirjausta.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n kanta esitettyihin muutoksiin

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kannattaa esitystä toimeentulotuen viimesijaisuuden roolin vahvistamisesta. Edellyttämällä tuen saajaa ilmoittautumaan kokoaikaisen työn hakijaksi, tulisi se lisäämään työmarkkinatuen saajia keskimäärin 16 000 henkilöllä kuukaudessa. Tällöin tuensaaja olisi samalla työvoimapalveluiden piirissä ja lisätä mahdollisuuksiaan irtautua kokonaan tukiriippuvuudesta työllistymällä. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että uudistus vahvistaisi työllisyyttä 1 200 henkilöllä.

Tötterman

15.10.2025

315/04.01.00/2025

Esityksellä katsotaan olevan julkista taloutta vahvistava vaikutus. Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT näkee kuntatalousvaikutusten kuvauksen kuitenkin puutteellisenä etenkin lyhyen aikavälin kuntatalousvaikutusten osalta. KT haluaa korostaa, että kuntien kustannukset työttömyysturvan rahoituksesta ovat kasvaneet merkittävästi haastavan työllisyystilanteen vuoksi Työttömyysturvan rahoituksen kompensaatiotasoon (700 miljoonaa euroa) nähden kustannukset tulevat ylittymään noin 100 miljoonalla eurolla. Rahoitusmalli tuotti kunnille merkittävän suhdanneriskin, joka nyt on siis lauennut. Käytännössä monilla työllisyysalueilla työttömyysturvan kustannusten kasvu tarkoittaa vähäisempiä taloudellisia mahdollisuuksia tarjota työvoimapalveluja. Esityksessä arvioidaan kuntien osuuden työmarkkinatuen kustannuksista kasvavan noin 49 miljoonalla eurolla.

Esityksen katsotaan vähentävän perustoimeentulotuen menoja 188 miljoonalla eurolla, josta puolet kohdistuisi säästöinä kuntatalouteen. Tämä toteutettaisiin vähentämällä kunnan valtionosuutta määrällä, joka vastaa kunnan osuutta kuntaan kohdistuvasta vuositasolla maksetusta perustoimeentulotuesta. Koska maksutiedot toteutuneista toimeentulotuen maksatuksista vaikuttavat valtionosuuteen viiveellä, näkyisivät myös säästöt kuntien taloudessa viiveellä. Käytännössä säästöt näkyisivät kuntataloudessa vasta kaksi vuotta uudistuksen jälkeen. Sen sijaan kuntien lisääntyneet kustannukset työttömyysturvasta, kun yhä useampi saisi ensisijaista etuutta, tulevat toteutumaan nopeammin kuin toimeentulotuen kustannusten säästöt. Lisäksi työvoimaviranomaisen kustannuksien odotetaan lisääntyvän noin 7 miljoonalla eurolla. Vaikka kokonaisuudessaan uudistus vahvistaisikin kuntataloutta, huomioiden vaikutukset etuuksiin, verotukseen ja työvoimaviranomaisten kuluihin, se voi Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n näkemyksen mukaan heikentää kuntien mahdollisuutta edistää työllisyyttä ennen kuin säästövaikutukset toteutuisivat valtionosuusrahoituksessa tehtävien vähennysten pienentymisenä. KT pitää esityksen puutteena sitä, ettei eri etuuslajien (toimeentulotuki vs. työmarkkinatuki) kustannusten rahoituksen ajallista eroavaisuutta ole esityksessä huomioitu. Käytännössä kunnat tulevat maksamaan aluksi enemmän työmarkkinatuen rahoitusta ilman, että säästövaikutukset toimeentulotuen rahoituksessa konkretisoituisivat kuntataloudessa.

Esityksellä ehdotetaan lisättävän kuntien rahoitusosuutta perustoimeentulotuen kustannuksista 50 prosentista sataan prosenttiin sellaisten nuorten alle 25-vuotiaiden kohdalla, joiden perheessä ei asu muun ikäisiä henkilöitä. Rahoitusosuuden kasvu korvattaisiin kunnille peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän kautta pysyvänä lisäyksenä. Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT pitää erityisen tärkeänä, että VOS-rahoitukseen tehtävät lisäykset vastaavat kustannusten kasvua täysmääräisenä, jotta kuntien mahdollisuutta edistää työvoimapalveluilla alueen työllisyyttä ei entisestään heikennettäisi.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUEYÖNANTAJAT KT